

partis unctione Christi athletae dedicati estis, ut sciatis, vos ad certamen esse vocatos. Et Magnus Senonensis Archiepiscopus in Libello, de *Mysterio Baptismatis*, iussu Caroli Magni edito, sic inquit: *Ungitur vero pectus, ut signo Crucis Christi excludatur Satanae introitus, et paretur ingressus Christo Domino. Scapulae autem signantur, ut undique Templum Deo dicatum, ab omni Satanae impedimento muniatur.*

X. De interrogatione circa Fidem, eiusdemque professione, cuius ritus passim non modo antiqui Sacramentorum Codices, sed et Sancti Patres mentionem faciunt, insignis est locus in Epistola LXX. S. Cypriani ad Januarium, et caeteros Episcopos Numidiae, de baptizandis haereticis, ubi sic inquit: *Sed et ipsa interrogatio, quae fit in Baptismo, testis est veritatis. Nam cum dicimus: Credis in vitam aeternam, et remissionem peccatorum per Sanctam Ecclesiam? intelligimus remissionem peccatorum non nisi in Ecclesia dari.* S. Ambrosius in Libro, de *Mysteriis*, cap. V. sic inquit: *Descendisti, scilicet in Fontem, recordare quid responderis, quod credas in Patrem, credas in Filium, credas in Spiritum Sanctum. His adde S. Augustinum, in Epistola XXIII. ad Bonifacium, Optatum Milevitani, Libro V. adversus Parmenianum; S. Hilarium, in Commentario super Matthaeum; S. Dionysium Alexandrinum, in Epistola ad Philemonem.* Varias huiuscemodi interrogationum, responsionumque de Fide formulas in Baptismi administratione, ex antiquis Sanctorum Martirum Actis, Librisque Ritualibus, et Pontificalibus recentibus Martene Lib. I. de antiquis Ecclesiae Ritibus, cap. I. art. XIII. num. XIV. Quamquam vero in omnibus Sacramentorum Libris praescripta reperiatur interrogatio de Fide, eiusque professio ante Baptismum, variant tamen non nihil, ut addiscere liquet ex laudato Martene. Insper esse et ritum antiquum illum, ut, quemadmodum in Ritu Romano §. XVI. edicitur, Sacerdos interroget expresso nomine baptizandum, *Patrino respondente, N. Credis etc.* constat plane ex antiquo Sacramentario Gallicano, et ex aliis multis a Martene descriptis citato ar-

ticulo XVIII. Grassante aliqua haeresi, mos plane fuit, ut Articuli Fidei pravis illius erroribus oppositi baptizandis specialiter proponerentur, ut addiscere licet ex Epistola Nicetii ad Justinianum Imperatorem apud Chesnium tomo I. *Historiae Francorum.* Insuper, praedictam interrogationem eo praesertim fieri tempore consuevisse, cum iam baptizandi descendissent in Fontem, ut sacro lavacro abluerentur, constat plane ex Actis S. Genesii apud Ruyartium; itemque ex Actis S. Callisti Papae et Martyris, in quibus Palmatius de Fide interrogatus dicitur, cum iam descendisset in pelvim. Constat idem ritus ex variis antiquissimis Sacramentorum Libris, ac praesertim ex illo Gelasii Papae a Cardinale Thomasio edito.

X. Frequens occurrit apud veteres Scriptores, et in antiquis Sacramentorum Codicibus, mentio unctionis verticalis ex Chrismate a Presbytero factae in Baptismo, utpote quam ex vetusta traditione inter alios memorat, commendatque Innocentius Papa I. in Epistola sua ad Decentium Eugubinum Episcopum. Eiusdem verticalis unctionis, qua scilicet Sacerdos summum baptizati verticem Chrismate perungit, meminere etiam S. Isidorus Hispalensis Episcopus, Lib. II. de *Officiis Ecclesiasticis*, cap. XXV. et XXI. Venantius Fortunatus, Jesse Ambianensis, Leidradus Lugdunensis, Theodulphus Aurelianensis, aliisque complures. Eius institutionem S. Silvestro Papae adscribere solent, ut scribit Auctor Libri Pontificalis in vita eiusdem Sylvestri. *Hie, inquit, et hoc constituit, ut baptizatum liniat Presbyter chrismate levatum de aqua propter occasionem transitus mortis.* Cui concinunt Amalarius, Libro I. de *Ecclesiasticis Officiis* cap. XXVII. Valafridus, de *Rebus Ecclesiasticis* cap. XVI.; Victorinus, Libro II. de *Sacramentis*, Parte VII. cap. III; Rupertus, Abbas Tuitiensis Libro V. de *divinis Officiis*, Capite XVI. et alii. Ex quibus merito infert Menardus in Notis ad Librum Sacramentorum S. Gregorii Papae, priscos Scriptores Sylvestro antiquiores, ubi de unctione, seu Chrismate loquuti sunt, intelligendos esse de Confirmationis Sacramento; et quia Graeci carent verticali unctione in

Baptismo, eorum Patres antiquos, quum de unctione Chrismatis agunt, de illa quae fit in fronte ab Episcopo esse interpretandos. Circa hanc unctionem duo iam sci- tu digna adnotavit Martene, Lib. I. cap. I. art. XV. num. III. et IV. Primum est, non ab ipso Baptismatis Ministro, sed ab alio Presbytero peractam fuisse eam Chrismatis unctionem in baptizato. Ratio autem eius ritus fuit, quod propter baptizandorum multitudinem unus et idem, et tingendis et liniendis omnibus satisfacere non posset. Alterum vero notatu dignum est illud, ex istitu- tione S. Sylvести eam Chrismatis unctionem ad solos Presbyteros, non vero ad Diaconos, spectare. Quicquid autem sit de hoc rito, ex omnibus certe Sacramentorum Libris antiquis, Sacerdos qui baptizat, baptizati verticem, non frontem, Chrismate in modum Crucis inungit, di- citque interim eam verborum formulam, *Deus Omnipotens etc.* in Rituali Romano descriptam, licet paucis im- mutatis. Haec sane constant ex veteri Missali Gallicano a Cardinale Thomasio edito. Huius unctionis mysterium exponit Ivo Carnotensis Serm. VI. scribens Christianos illitos in capite chrismate post baptismum esse, ut cha- ritas, quae per Spiritum Sanctum datur, semper abundet in corde secundum verbum illud Ecclesiastici cap. IX. *Oleum de capite tuo non desiccat.* Innocentius III. Cap. Cum ve- nisset, de *Sacra Unctione*: addit, *Unctionem fieri in ca- pite, ut sit paratus omni petenti de fide reddere rationem.*

XI. Ritus induendi baptizatos albis vestibus innumeris pene comprobari posset exemplis, et veterum Patrum tum Latinorum, tum Graecorum testimoniis. Acta S. Genesii Martyris apud Ruinartium ita plane de eo rito in- quiunt: *Cumque Sacramentorum mysteria complessent, et indutus vestibus albis esset, veluti per ludum a militibus rap- tus.* Ambrosius Lib. II. de *Mysteriis* cap. VII. Accepisti, inquit, post haec, scilicet post Baptismum, vestimenta can- dida, ut esset indicium, quod exueris involucrum peccato- rum, indueris innocentiae casta velamina. Augustinus Serm. CCXXXIII. num. 1. *Infantes isti, quos cernitis ex- terius dealbatos, interiusque mundatos, qui candore vestium*

splendorem mentium praefigurant. Huiusmodi porro vestes per octo dies a neophylis gestabantur; unde dies, qua illae deponebantur, *Dominicae in Albis* nomenclaturam accepisse existimatur. Vestes ipsae studiose in Ecclesia servabantur tanquam testimonium professionis in Bapti- smo factae. Albarum vestium symbolo Sancti Patres si- gnificari docent, tum resurrectionis gloriam, ad quam per Baptismum nascimur, tum nitorem, et pulchritudi- nem, qua deletis peccatorum maculis, anima in Baptis- mo ornatur, tum innocentiam, et integritatem, quam baptizatus in omni vita servare debet. Affinis ritui im- ponenda candidae vestis baptizato, est ille quidem, qui olim, alicubi saltem, obtinuit, redimendi scilicet sertis, et coronis caput baptizati. Testes sunt eius ritus antiquus Ordo Baptismi Severi Patriarchae Alexandrini.

XII. Ritum quoque esse antiquissimum in Ecclesia tum Latina, tum Graeca, ut post vestem candidam ba- ptizatis accensus cereus preeberetur, Latini Patres, ac Graeci perspicue testantur. Ritum hunc describit Nazian- zenus, eiusque rationem explicat *Orat. XL. de Baptismo:* *Lampades*, quas accendis, illius luminum figuram gerunt, cum quibus splendidis *Fidei lampadibus Christo sponso ob- viam prodibimus.* Gregorius Turonensis Lib. V. *Hist. Franc.* cap. XI., cum plurium Hebraeorum, quos Avi- tus Episcopus Viennensis ad Christi Fidem adduxerat Baptismum, narrat, ingentis cereorum ardentium copiae meminit: *flagrabant cerei, inquit, lampades refulgebant, albicabat tota civitas grege candido.* Illud autem observatu est dignum, quod, uti notat Martene eis extinti porri- gebant cerei, sub finem tandem Litaniae, quae post Baptismum decantabatur, accendendi. Cuius quidem ri- tus testes sunt Atmalarius, et Alcuinus. Cerei ardantis traditio significat, baptizatos implere debere, quod Christus in Evangelio iubet Matth: *Sic luceat lux vestra coram hominibus, ut videant opera vestra bona, et glorifcent Pa- trem vestrum qui in coelis est.* Significat insuper quod Apo- stolus ait ad Ephesios V: *Eratis aliquando tenebrae, nunc autem lux in Domino.* Ut filii lucis ambulate etc. Addit

S. Carolus cereo ardenti significari tres virtutes Theologicas, quae in Baptismo infunduntur, fidem in lumine, charitatem in calore, spem in cerei recta altitudine, quae sursum ascendit, quemadmodum ut spes nostra ad coelos usque excitatur et erigitur.

XIII. His quae retulimus hactenus peractis, confirmabantur recens baptizati, ac sacrosanctis Corporis et Sanguinis Christi mysteriis reficiebantur, ut testantur Libri Rituales pene omnes. De Confirmatione statim post Baptismum conferenda, sequenti capite commodior erit tractatio. De Eucharistia vero Neophytis impertienda quid doceat antiqua Ecclesiae disciplina, paucis investigandum est. Itaque datum olim fuisse Neophytis post Baptismum Eucharistiam, ex Graecis Patribus satis innuit. S. Justinus in Apologia secunda, ubi scribit, celebrato Baptismo, divina mysteria Corporis et Sanguinis Christi confici, et omnes adstantes communicare. Clarius S. Johannes Chrysostomus in Homilia ad Neophytes ipsos sic eum ritum explicat: *Sicut mulier affectionis natura agente genitum alere sui lactis foecunditate festinat, sic et Christus, quos ipse regenerat, suo Sanguine enutrit.* Et S. Cyprianus in Epistola LXIII. ad Coecilium ita eius ritus meminit: *Per Baptismum Spiritus Sanctus accipitur, et sic a baptizatis Spiritum Sanctum assequenteribus ad bibendum Calicem pervenitur.* Huc etiam referri potest quod scribit Liber Pontificalis de Innocentio I., illum scilicet fecisse Calices argenteos Baptismi numero tres, pensantes singulos libras duas. Neque vero existimandum esse primis dumtaxat saeculis eam in Ecclesia viguisse disciplinam, a qua postmodum deflexerit. Nam illius meminere Jesse Ambianensis, Leidradus Lugdunensis, Theodolphus Aurelianensis, Riculfus Svectionensis Episcopus, et alii plures saeculi noni Scriptores. Jam vero ut antiquus ritus luculentius explicetur, quaeritur, quo ritu olim pueri, et infantes Communionem perciperent. Et quidem primis Ecclesiae saeculis Calicem ipsorum ori admotum fuisse constat. Extat insigne huius ritus testimonium apud Cyprianum in Libro de Lapsis. Verum alio

ritu, ac modo pueris tradendam esse Eucharistiam, docuit Hugo Victorinus Lib. I. de Sacramentis, cap. XX. Pueris, inquit, recens natis idem Sacramentum in specie Sanguinis est ministrandum digito Sacerdotis, quia tales naturaliter sugere possunt. Idem praescribit antiquum Pontificale Ecclesiae Apamiensis in Syria. Eudem ritum in Oriente vigere, tradit Abraham Ecchellensis in Notis ad Arabicos Canones Concilii Nicaeni, ubi de modo communicandi baptizatos infantes, sic habet: *Sacerdos infantem communicaturus, digitum intingit Sanguine, et in os illius sugendum immittit.* Cum itaque recens baptizatis, vel ipsis infantibus Communio praeberi soleret, hinc merito cautum fuit a Sacris Canonibus, et a Ritualibus Libris, ut non modo a jejuniis Ministris, sed etiam jejuniis Baptismus conferri deberet.

XIV. Praeter sacram Corporis et Sanguinis Jesu Christi communionem, olim in Occidentalib[us] Ecclesias, lac et mel Neophytis porrigebatur. Testis est eius ritus non uno in loco Tertullianus, praesertim vero in Libro, de Corona Militis cap. III. ubi de Baptismo agens, sic inquit: *Ter mergitamus, inde suscepti, lactis, et mellis societatem praegustamus.* Fuisse hunc ritum aliarum Ecclesiarum, diserte docet S. Hieronymus in Dialogo adversus Luciferianos. Perseverasse in Occidente hunc ritum usque ad medium Saeculum nonum, docet nos Joannes Diaconus in Epistola ad Senarium. Insuper in antiquo Romano Ordine apud Hittorium extat specialis benedictio lactis, et mellis, hisce verbis: *Benedic Domine has creaturas lactis et mellis, et pola famulos tuos fonte perenni, qui est Spiritus veritatis, et enutri eos de hoc lacte, et melle.* Deinde subiungit: *Tu enim Domine promisisti Patribus nostris Abraham, Isaac, et Jacob, dicens: Introducam vos in terram repromotionis, terram fluentem lac et mel.* Quibus verbis indicatur haec mystica explicatio, nempe quod baptizati, relicta Aegypto, idest gentilitate, ingrediuntur in Ecclesiam, terram fluentem lac et melle, idest omnibus deliciis spiritualibus. Altera post Baptismum die olim in Ecclesia Romana numerus baptizatorum Summo

Pontifici denunciabatur, ut ex variis Romanis Ordinibus constat, ac praesertim ex Romano Ordine XI. Auctore Benedicto Canonico S. Petri. Baptizatis praeterea eodem die legi olim solitum fuit initium Evangelii S. Johannis, nempe, *In principio erat Verbum, ut ex eo caperent altitudinem divinae gratiae.* Servari consuevit eumdem ritum posterioribus saeculis, constat plane ex variis Ritualibus. Ut vero a creaturis et voluntatibus ita secreti, Creatori firmius adhaerenter, per totam octavam quotidie summo quidem mane in Missa quae pro ipsis cantabatur, Corporis et Sanguinis Jesu Christi participes fiebant, id quod prescribitur in Ordine Romano aliquique Pontificalibus Libris. Per easdem octavas exhortatorius ad eos sermo quotidie habebatur, ut probant quae adhuc supersunt ea de re Sanctorum Patrum paraeneses, maxime de Sacramentis, quorum mysteria eos hactenus lauerant propter Arcani disciplinam, de Fidei articulis, de Trinitatis et Incarnationis Mysteriis, quae minutatim eis exponebantur.

CAPUT V.

De variis Confirmationis nominibus, ejusque materia et forma.

I. Post explicatos Baptismi (1) ritus, consequens est, ut de his quae Sacmentum Confirmationis spectant, sermonem instituamus. Nomina, quibus Sacmentum hoc indigitari consuevit, ex ipsis veluti inde, effectibus, ac ritibus desumpta sunt. Et quoniam 1.^o manuum impositione, et Chrismatis unctione illud conferebatur; *hinc manus impositionem, Chrismatis Sacmentum, Chrisma sanctum, Chrisma salutis* passim apud veteres denominatum invenias. Quod vero huiusmodi Sacmento veluti quadam Christi sigillo consignantur, et pignus in cordibus suis fideles accipiunt propterea *Signaculum Domini, Spirituale signaculum nuncupatur.* Insuper cum

(1) Trombelli, *De Confirmatione.* Caput I. et seqq.

per huius Sacmenti gratiam Christianus persiciatur ac consummetur, et caeleste robur induat; dictum propterea est *Perfectio, et Confirmatio*, vocabulo non recens inducto, ut inepte garriunt Protestantes, sed iamdudum usurpatum: quemadmodum actum est a Concilio I. Arausicanu anno 442. a tertio Arelatensi anno 445. a S. Hilario Arelatensi, qui subscripsit Concilio I. Arausicano, Homilia de Pentecoste, quae vulgo cum caeteris sub nomine Eusebii Emisseni laudari solent. Unde Beda qui anno 735. extremum diem obiit, Commentario in Psalmum 26. testatur suo tempore unctionem, quae per manuum impositionem datur ab Episcopis, vulgo Confirmationem appellari solitam fuisse; quo etiam nomine a Conciliis Florentino et Tridentino, et a tota Ecclesia solet appellari. Pertractarunt de his vocabulis Estius, Ponicus, Fervacquesius, ceterique Theologi: exquisite autem, et luculenter Lindanus in altera parte *Apologiae*, et Lib. IV. *Panopliae* cap. 6. Durantius, *de Ritibus Ecclesiae Catholicae* Lib. 1. cap. 26. et Joannes Molanus Lib. I. *Theologiae Practicae* cap. 6. Prae ceteris haeterodoxis Joannes Dallaeus *Libris tribus de Confirmatione* contendit, Confirmationem non esse Sacmentum a Baptismo distinctum, sed ritum a Baptismo Saeculo XII. demum apud Latinos avulsum. At calvinianum ministrum solide refellunt Natalis Alexander, peculiariter dissertatione; Joannes Sambovius, *de Sacmentis Confirmationis et Unctionis Extremae;* Bellarminus, *de Confirmatione* cap. 1. seqq.; Jueninus, *de Sacramento Confirmationis Dissert.* 5. Drouven, *de Re Sacmentaria de Sacramento Confirmationis;* Berlius, *de Theologis disciplinis* Lib. XXXII. cap. 2.; Wittasse, *Tractatus de Sacramento Confirmationis;* Cardinalis Orsius, *Dissertatio de Chrismate Confirmatorio* cap. 2. et alii plures, et ex protestantibus ipsis Henricus Hammonius, *Libro de Confirmatione,* Opp. tom. IV. pag. 831.; et Heremias Taylorus, *de Confirmatione.*

II. De Materia Confirmationis non idem omnibus sedet. In sola itaque impositione manuum constituunt huius Sacmenti materiam Petrus Aureolus, Isaacius Ha-